

ZÁPIS ZE ZASEDÁNÍ RADY VLÁDY ČR PRO LIDSKÁ PRÁVA

konaného dne 26. února 2010

Přítomni:

Členové Rady:

Jan Litomiský, Jaroslav Daněk (MO), Klára Laurenčíková (MŠMT), Jaroslav Daněk (MO), Marián Hošek (MPSV), M. Plíšek (MZdr.), Pavla Burdová-Hradečná, Michaela Freiová, Oldřich Kužílek, Jiří Matolín, Anna Šabatová, Pavel Šturma

Stálí zástupci:

Michael Nádvorník (MK), Gabriela Dlouhá (MZV), Jitka Gjuričová (MV), Tomáš Karhan (MMR), Alena Kučerová (ÚOOÚ)

Omluveni:

Helena Bambasová (MZV), František Mikeš (MK), Igor Němec (ÚOOÚ), Jiří Komorous (MV), Miroslav Kalous (MMR), Daniela Světlíková

Hosté:

Petr Koubek (tajemník ministra pro lidská práva), Petr Konůpka (MS), Eva Vaníčková (Výbor pro práva dítěte), Daniel Hovorka (MPSV), Vít Zvánovec (Výbor pro občanská a politická práva)

Sekretariát Rady:

Lucie Otáhalová (tajemnice Rady), Jakub Machačka, Simona Hrstková, Zuzana di Falco.

Na začátku zasedání přítomno 16 členů/stálých zástupců.¹ Rada byla usnášeníschopná.

K. Laurenčíková navrhla doplnění programu o bod týkající se péče o umírající.

Program byl schválen takto:

1. Informace o návrhu 3. opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte
2. Podnět Výboru pro občanská a politická práva k projednávání Rady vlády ČR pro lidská práva vládou
3. Podnět Rady vlády ČR pro lidská práva ke zrušení zákazu individuální adopce v zákoně č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů – diskuse o aktuálním stavu návrhu
4. Podnět náměstkyně ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k řešení péče o umírající
5. Informace o návrhu na institucionální zajištění implementace Úmluvy o právech dítěte („ochránce práv dětí“)

1. Informace o návrhu 3. opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte

Daniel Hovorka z Ministerstva práce a sociálních věcí podal informace o připravovaném opčním protokolu k Úmluvě o právech dítěte. Tento opční protokol umožní výboru pro práva dítěte posuzovat individuální stížnosti k Výboru pro práva dítěte. Nyní ČR podává periodické zprávy tomuto výboru a výbor k nim přijímá obecná doporučení. Individuální stížnosti však prozatím přijímat nemůže. Některé další úmluvy o lidských právech, například Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, individuální stížnosti přijímat mohou. Podnět

¹ Další členové Rady přicházeli v průběhu zasedání.

k přijetí opčního protokolu podaly nevládní organizace. To, zda se přistoupí k přípravě opčního protokolu či nikoliv, rozhodne Rada OSN pro lidská práva. MPSV tuto iniciativu podporuje. Výbor by mohl přijímat individuální stížnosti (ty by mohly podávat děti, skupiny dětí nebo zástupci dětí) a kolektivní stížnosti. Forma by nebyla nijak blíže upravena. Současně by byla upravena ochrana údajů o těchto dětech. Podáním stížnosti by dítě nesmělo být vystaveno pronásledování v příslušném členském státě. Podmínkou by bylo, že by musely být vyčerpány všechny dostupné opravné prostředky v daném státě. Dále by stížnost nebyla přípustná, pokud by se jí již zabývaly jiné orgány ochrany lidských práv. Na základě stížnosti by výbor vyzval smluvní stát ke sdělení jeho stanoviska v dané věci, snažil by se o smírné řešení, pokud by se ho nepodařilo dosáhnout, výbor by vydal závěrečné stanovisko, ve kterém by doporučil přijetí nápravného opatření. Kolektivní stížnosti by podávaly neziskové organizace. Mechanismus vyřizování této stížnosti by byl obdobný. Třetím mechanismem by byla tzv. vyšetřovací procedura, pokud by výbor zjistil systematické podezření na porušování úmluvy v daném státě. Na základě vyšetřování by mohl přijmout systémová doporučení k nápravě nedostatků. Státy mohou učinit výhradu k této vyšetřovací proceduře. Námitky proti přijetí opčního protokolu spočívají v možné přehlcnosti výboru (to by mělo být řešeno finančním a personálním posílením výboru) a dále v možném zneužívání stížnosti (to lze řešit přesným vymezením náležitosti stížnosti a dále stanovením, že za vyčerpání prostředků nápravy se považuje také projednání před jinými výbory OSN).

Petr Konůpka (Kancelář Vládního zmocněnce pro zastupování před ESLP) uvedl, že z reakcí, které kancelář shromáždila, zatím nebylo možné získat jednoznačné stanovisko ČR. Návrh podporuje např. Ministerstvo vnitra, avšak zároveň poukazuje na to, že rozhodnutí výboru nebudou závazná. Ministerstvo obrany vyjádřilo obavu z možného zneužití tohoto mechanismu (ohrožení zahraničních misí). Ministerstvo školství návrh podpořilo, avšak dotazuje se, jaká je jeho přidaná hodnota, je nutné vyjasnit návrh ve vztahu k již existujícím mechanismům podle jiných úmluv. Ministerstvo spravedlnosti samotné se k návrhu stanoví kladně, avšak rezervovaně. Bude třeba zvážit například otázku kolektivních stížností a procesní způsobilosti dětí. Konsenzus v pracovní skupině OSN zatím dosažen nebyl. Přetrvávají některé problematické otázky, například obava, že o právních otázkách budou rozhodovat neprávnické. Postoj členských zemí EU není zatím jednotný.

Eva Vaníčková - kořeny této právní úpravy byly položeny již v obecném doporučení výboru OSN z roku 2002. Výbor pro práva dítěte proto jednomyslně tuto iniciativu podpořil.

Klára Laurenčíková za MŠMT tento mechanismus také uvítala a uvedla, že podmínku vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků považuje za dostatečnou. Výhodiskem by měl být alarmující stav ochrany dětských práv. Výbor OSN pro práva dítěte jako jeden z mála postrádá tento mechanismus individuálních stížností.

Gabriela Dlouhá za MZV přivítala aktivní přístup resortů. Rizika lze vidět spíše v oblasti politické, například podávání kolektivních stížností. V hospodářské a sociální radě OSN se aktuálně jedná o pozorovatelském statusu nevládních organizací. Je třeba vypracovat souhrnné stanovisko České republiky, aby ČR vystupovala v obdobném duchu, jako tomu bylo u jiných opčních protokolů.

Pavel Šturma upozornil na postup při sjednávání mezinárodních smluv, který je upraven směrnicí vlády. Důležité je určit, kdo je gestorem této úmluvy. Příprava opčního protokolu je zatím v ranném stadiu. Ve fázi, kdy bude text hotov, je pak na rozhodnutí vlády, zda jej podepíše či nikoliv, a zda k němu uplatní výhrady. Jakmile bude jeho podoba jasnější, uvítal

by možnost jej posoudit na úrovni Rady. Z obsahového hlediska není protokol až tak překvapující, moderním trendem dnes je mechanismus jak individuálních, tak kolektivních stížností.

Michaela Freiová se dotázala, jak tento nový mechanismus pomůže dětem, které jsou odvlékány jako dětští vojáci a dětem v oblastech, kde panuje hlad. Pokud jde o Evropu, jde o to, zda tento mechanismus posílí nebo oslabí práva rodiny. Například se jedná o domácí vzdělávání, které je v Evropě už právně ujasněno. Německo má zákaz této domácí výuky a už první rodina dostala kvůli tomuto politický azyl v USA. Jak se projeví navrhovaný mechanismus v těchto případech?

Daniel Hovorka - právo na vzdělání je v úmluvě zaručeno obecně. Pokud jde o domácí vzdělávání, byla by zde možnost podat individuální stížnost k Výboru pro práva dítěte, s tím, že vnitrostátní úprava toto právo narušuje. Výbor by tak mohl upřesnit, co se pod jednotlivými právy skrývá. Úmluva o právech dítěte a její opční protokol již zakazují přijímat do ozbrojených sil děti mladší 15ti let. Pokud by toto právo bylo porušováno, bylo by možno podat stížnost k Výboru OSN.

Jiří Matolín se dotázal, zda práva podle Úmluvy o právech dítěte mají charakter tzv. self-executing provisions, tj. zda se na ně mohou jednotlivci odvolávat, nebo zda je nutné je transponovat do vnitrostátního právního řádu. D. Hovorka k tomu uvedl, že práva, která mají charakter hospodářských a sociálních práv, ty jsou státy povinny zaručit při maximálním možném využití svých zdrojů. Ostatní práva, základní, jsou self-executing a státy jsou povinny je zaručit.

Rada dále diskutovala o tom, že přínos protokolu bude spíše v rovině politicko – morální. Zástupci MS, MZV a MPSV dále diskutovali o věcné příslušnosti k uzavření protokolu.

2. Podnět Výboru pro občanská a politická práva k projednávání podnětů Rady vlády ČR pro lidská práva vládou

Podnět uvedl Vít Zvánovec, člen Výboru pro občanská a politická práva. Konstatoval, že výbor byl veden k předložení tohoto podnětu zkušenostmi z projednávání minulých podnětů, kdy v meziresortním připomínkovém řízení dochází ke změnám ve znění podnětů. Tyto změny nebyly projednávány ani s Radou, ani s předkladatelem. Proto se výbor domnívá, že by bylo vhodné, aby připomínky resortů byly projednávány již na půdě této Rady.

Ministr Kocáb uvedl, že zastává právo každého výboru cokoliv předkládat, ale mělo by se to opírat o relevantní informace. Podnět konstatuje, že v praxi podněty ministr pro lidská práva předkládá do připomínkového řízení, přičemž připomínky vypořádává sám. Ministr ale osobně do vypořádání připomínkového řízení nezasahuje, vypořádání připomínek provádí zmocněnec Litomiský a jeho aparát. Není si tedy vědom situace, kdy by podněty této Rady nepodal vládě, kromě dvou podnětů, jeden se týká maskování a další bude projednáván v následujícím bodě, tj. individuální adopce registrovanými partnery. S těmito podněty ovšem nesouhlasí, pokud by je na vládu podal, musel by sám hlasovat proti. Podnět k maskování ministr na vládu podá, neboť se v mezidobí změnila situace v oblasti extremismu, nyní již se nebezpečí pogromů tolik neobává. Druhá věc však je, že obejít připomínkové řízení je problematické, jedná se o objektivizační proces, ministr toto nedoporučuje. Zbavíme se tak velké demokratické vymoženosti. Podněty, které budou podávány na vládu bez připomínkového řízení, nebudou v drtivé většině případů schvalovány.

Jan Litomiský podpořil stanovisko ministra. Je možné více diskutovat se členy výborů o připomínkách vznesených k podnětům, to je možné realizovat detailnější komunikací aparátu zmocněnce se členy výborů. Předseda Rady si je jist tím, že vláda tento podnět neschválí.

Oldřich Kužílek uvedl, že není rozhodné, zda připomínky vypořádává kabinet ministra, nebo aparát zmocněnce. Podněty Rady nejsou připravovány v té podobě, že by se jednalo přímo o návrh novely zákona, který by byl rovnou předán Parlamentu. Podnět Rady ústí v doporučení některému ministerstvu připravit příslušný legislativní návrh.

Martin Plíšek doporučil pro příště jiné řazení bodů na program Rady, neboť důležitý bod 3 je odsouván na pozdější dobu. Velmi jej překvapuje, že je tento podnět vůbec předkládán, neboť je to právě ministr Kocáb, který na vládě hájí stanoviska a návrhy zástupců nevládních organizací. Souhlasí se stanoviskem ministra, zmocněnce a předsedy Legislativní rady vlády. Nebyl předložen žádný argument, proč se tento podnět předkládá. Vláda pracuje tak, že pokud některý z ministrů nebyl s návrhem seznámen, jednání se automaticky minimálně přerušuje.

Czeslaw Walek uvedl, že předkladatelé, členové výboru, se mohou vypořádání připomínek účastnit, klade to však na ně nároky časové. Pokud má výbor dojem, že na vládu přijde podnět, který neúplně vystihuje to, co Rada schválila, procedura připomínkového řízení dovoluje zásadní náležitosti podnětu udržet. Poukázal na jednací řád vlády, který jasně vymezuje, které body mohou přijít na vládu bez připomínkového řízení. Jsou to pouze otázky, které se týkají bezpečnosti státu.

Jitka Gjuríčová podpořila předřečníky, vypořádání připomínek je důležitým procesem, materiály mohou mít nároky finanční, legislativní atd. Připomínkové řízení „stabilizuje názor“ v aparátu vlády. Jde o to, aby materiál byl co nejkvalitnější, aby za ním mohl ministr stát, a aby za ním mohla stát i vláda. Podnět, který je vypořádán v připomínkovém řízení, by měli dostat členové Rady pro informaci. Pokud by se proti tomu ohradili, bylo by to zapracováno v předkládací zprávě, aby o tom byla vláda informována.

Alena Kučerová navrhla pozměnit návrh usnesení Rady tak, aby podnět Rada pouze vzala na vědomí a aby již při projednávání podnětu v Radě byli členové Rady informováni o stanovisku ministra pro lidská práva.

Klára Laurenčíková – stanovisko ke všem bodům jednání Rady se často formuje v průběhu diskuse. Proto ani ministr nemůže mít dopředu připravena všechna stanoviska ke všem bodům jednání.

Ministr Kocáb tento návrh přivítal, jedná se o nepřímou povinnost ministra účastnit se jednání Rady. Problém je, že ministr není ani členem této Rady, avšak je povinen její návrhy předkládat vládě.

Vít Zvánovec uvedl, že podnět byl připravován ve spolupráci s Úřadem vlády, který k němu žádné připomínky neměl, je možné odůvodnění opravit. Podnět není náhradou věcného záměru, ale určité východisko, jak se má postupovat. Z podnětů výboru uvedl jako příklad podnět ke kamerám, který vláda schválila. V rámci připomínkového řízení došlo k podstatné modifikaci materiálu, kdy místo věcného záměru je připravováno přímo pařagrafové znění. Stanoviska k tomuto materiálu jsou však rozporuplná a bude složité dojít ke konsenzu.

Martin Plíšek doplnil návrh Aleny Kučerové – ministr by měl Rady informovat o svém případném negativním stanovisku.

Oldřich Kužílek navrhl podnět přerušit a do příště jej přepracovat.

K tomu se připojila Gabriela Dlouhá, s tím, že situaci by zřejmě řešilo přijetí nějakého vnitřního opatření, kterým by byl zdokonalen proces vypořádání připomínek. Do příště by byl Radě předložen návrh tohoto vnitřního opatření. Z projednávání tohoto bodu není zcela jasné, co je motivem podnětu a co vlastně chceme dosáhnout.

Návrh byl přerušen s tím, že do příště bude přepracován dle připomínek Rady.
(15-0-0).

3. Podnět Rady vlády ČR pro lidská práva ke zrušení zákazu individuální adopce v zákoně č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů – diskuse o aktuálním stavu návrhu

Podnět uvedl zmocněnec pro lidská práva, tajemnice Rady doplnila informaci o výsledku připomínkového řízení.

Lucie Otáhalová popsala výsledky připomínkového řízení k podnětu. Všechny připomínky byly vypořádány tím, že byla rozšířena argumentace v předkládací zprávě a bylo vyžádáno stanovisko Ústavu státu a práva. Dále byl přepracován návrh usnesení vlády, který nyní ukládá úkol Ministerstvu spravedlnosti.

Ministr Kocáb uvedl, že pořádal o zařazení tohoto bodu na jednání Rady, a to z důvodu transparentnosti. S podnětem nesouhlasí, avšak má jej vládě předložit. Žádá Radu, aby mu poradila, jaký postup zvolit. Jedna z možností je podat podnět vládě, v tom případě by ale musel hlasovat proti. Další možností je podnět vůbec vládě nepředkládat, aby nedošlo k marginalizaci Rady. Třetí možností je uspořádat několik kolokvií, s teology, psychology, psychiatry a pedagogy. Obracují se na něj církve (zejména katolická, ale i evangelíci) se svým zásadním nesouhlasem s tímto podnětem. Bere vážně názor KDU-ČSL a jeho petici. Doporučuje postup s uspořádáním několika kolokvií.

Marian Hošek uvedl, že jedna zásadní připomínka MPSV vypořádána nebyla. MPSV zásadně nesouhlasí s tím, aby se zasahovalo do zákona o rodině, který dostačujícím způsobem ošetřuje osvojení. Dítě má právo na život ve vlastní rodině, neexistuje zde právo na dítě. Při diskusích o zákoně o registrovaném partnerství bylo jasně řečeno, že se nebude usilovat o osvojení. Tento princip se začíná salámovou metodou prolamovat.

Michela Freiová podpořila stanovisko ministra. Dostala obsáhlý materiál, kde homosexuálové žádají, aby jejich sňatky byly žehnány v kostelech. Například ve Velké Británii úředníci, kteří odmítají oddat páry stejného pohlaví, přicházejí o místo. Je ohroženo právo na svobodu víry, svobodu slova. Adopce homosexuálními páry představuje jakýsi sociální experiment. Myslí si, že zhodnotit charakter svého dětství může člověk zhodnotit až cca ve 30ti letech, nebo v době, kdy se sám stane rodičem. Názor dětí, pokud je vysloven před touto hranicí, je problematický. Sociálních experimentů jsme si v 50. letech užili dost a jsme vůči nim právem opatrní.

Oldřich Kužílek – se domnívá, aby ten problém doputoval k Ústavnímu soudu a tam se vyjasnilo, o co zde jde. Pokud by se tento návrh přijal, bude vypuštění více protiústavní, než nevypuštění. Ústava chrání rodinu a rodičovství, je tedy otázkou, co to je rodičovství, a co to je rodina. Povinnosti registrovaného partnera vůči dítěti biologického rodiče jsou extenzí

ústavy, je to pseudorodina. Napadené ustanovení zákona o registrovaném partnerství tedy navrácí situaci k původnímu stavu, ač se může jevit jako diskriminační. Optimální pro dítě je možnost konfrontovat se s oběma typy chování, mužským a ženským. Je otázkou, jak má postupovat sociální pracovník, který má proti sobě dva typy žadatelů o adopci – stejnopohlavní pár (nízký sociální status, malá schopnost vydělávat peníze, možná závislost na alkoholu u jednoho z nich) a jiný pár, který má třeba sociální status vyšší. Zákon nic neříká o oboupohlavních párech, které ale nejsou sezdané. Analýzy jsou zaměřeny pouze na jeden aspekt, a to na aspekt diskriminační.

Jiří Matolín připomněl že vždy patřil mezi odpůrce tohoto podnětu. Velice ho popudilo, že něco takového je vůbec navrhováno. Rada byla pod informační a ideologickou masáží, že určitá skupina lidí je diskriminována. Na právo dítěte se nikdo neptal. Osobně se necítí impresionován právní analýzou, ani stanoviskem Ústavu státu a práva, který je obsazen bývalými členy komunistické strany a inklinuje k pozitivnímu výkladu práva. Je to debata o naprostém prolamování civilizačních hodnot, přinášíme sociální inženýrství do společnosti a přispíváme k jejímu rozkladu. Nejedná se pouze o mezinárodní smlouvy a nějaké judikáty. Na podzim může předsedovi Rady navrhnout uzákonění polygamie pro muže, je to úplně stejné.

Jitka Gjuričová upozornila na analýzu, kterou MV dělalo před několika lety na téma dětí žijících v ústavech. Pro děti by bylo určitě lepší, kdyby se dostalo aspoň do nějaké rodiny. Chápe i partnery, kteří žijí v registrovaném partnerství. Dítě vztah stabilizuje. Osobně by podnět podpořila, avšak je zde nezanedbatelné společensko politické hledisko, které podnětu nepřeje. Podporuje návrh ministra na uspořádání kolokvií. Je to téma, se kterým si zatím nevíme rady.

Eva Vaníčková uvedla, že Výbor pro práva dítěte se touto otázkou zabýval zhruba pět let, existuje řada velmi významných dlouhodobých studií, které sahají už do druhé generace, zachycují děti vyrostlé v takovýchto rodinách, které jsou již v roli prarodičů. Tato díla jsou z dílny Americké pediatrické společnosti, jsou k dohledání na stránkách americké pediatrie. Tyto studie dokazují, že výchova v gay a lesbických párech neovlivňuje sexuální orientaci dětí a nenarušila vývoj dítěte. Od toho jsou soudy a orgány sociálně právní ochrany dětí, které posuzují individuální případy, hledají nejvhodnější rodiče pro konkrétní dítě. Nejnovější novinkou v lékařské společnosti je, že se připravuje rozšíření klasifikace nemocí o tzv. vývojové trauma, dojde-li k zařazení této nové diagnózy, všechny tyto děti v ústavech tuto diagnózu dostanou. Přijetím podnětu se alespoň trochu rozšíří počet žadatelů. Předkladatel hovoří o diskriminaci skupiny dospělých, avšak je nutné si uvědomit, že s odlišnou sexuální identitou se rodí děti, o nich nikdo netuší, jakou sexuální identitu nabudou ve své dospělosti. Tyto děti mají své rodiče, sourozence, příbuzné. Jejich rodina je připravuje na rodičovské role, které jsou předpokládány dle tradičních genderových stereotypů. Pro dítě, které u sebe v pubertě odhalí odlišnou sexuální orientaci, je nesmírně obtížně rodiče „zklamat“. Láslo Šimek – řada chlapců končí na ulici, je to diskriminace těch potencionálních dospělých. Všichni tito mají širokou rodinu, ta skupina tedy není tak úzká. Pokud by preadopční služba dobře vytipovala potencionální rodiče, kultivovalo by to tuto společnost a to by přispělo k právům dítěte.

Jaroslav Daněk – tato společnost selhává jako stát, v tom, jak se stará o děti. Proč ve Španělsku není problém s adopcí homosexuálních párů? Protože tam žádné děti k adopci nejsou, protože se vždy postará rodina. Právo vzniklo jako nadstavba morálky. Právem nelze regulovat společenskou realitu. Domnívá se, že ustanovení, o kterém se jedná, do zákona

vůbec nepatří. Zde se jednalo naopak o snahu protlačit morálku do práva. Doporučuje, aby dále probíhala široká diskuse o tom, jakým způsobem to má být upraveno.

Michael Kocáb – je nutné podpořit tuto debatu, je to věc, které se dlouhodobě vyhýbáme. Je nutné diskutovat s církví, ta se zatím debatě vyhýbá. Již týden po nástupu do funkce jednal s Jiřím Hromadou a upozornil ho na to, že toto nebude moci podpořit. Podporuje zahlazování diskriminace, nikoliv expanzi práv. Zde se však už o expanzi jedná. Bojí se, aby homosexuální komunitě neudělal „medvědí službu“, aby nebyl zvrácen tolerantní postoj společnosti, např. by se na ni zaměřili extremisté.

Klára Laurenčíková – tento podnět byl diskutován s ohledem na práva dětí, nikoliv pouze se zaměřením na práva gay a lesbických párů. Diskusi nelze redukovat na to, že se bojíme, aby děti nevyrostaly v párech stejného pohlaví. Dítě má právo na život ve vlastní rodině. Děti, které vyrůstají v zařízeních, prožívají závažná traumata. Pokud bychom si měli jako rodiče vybrat, kde bychom raději viděli své dítě, pokud by se nám něco stalo, je to zcela jistě v rodině, kde jsou dvě matky či dva otcové, než v ústavní péči. Rada vlády na svých minulých jednáních tento podnět podpořila. V těchto otázkách nikdy absolutního konsenzu nedosáhneme.

Gabriela Dlouhá uvedla, že tato debata přesahuje rámec Rady vlády pro lidská práva. Jedná se zde o jasnou diskriminaci, kdy u jednotlivce se sexuální orientace nezkoumá, ale ve chvíli, kdy vstoupí do registrovaného partnerství (tím svoji sexuální orientaci deklaruje), pak mu to není umožněno. Debaty o žehnání homosexuálních svazků považuje za demagogii.

Marian Hošek – je to kontroverzní návrh. Pokud bychom měli diskutovat o tom, že jsou zde 4% dětí, které se budou profilovat jako homosexuální, není možné dělat depistáž u dětí, které možná budou homosexuální, a tyto děti pak přidělovat do gay a lesbických párů. Přiklání se k názoru, že se jedná o salámovou metodu. Zde se asi vzájemně nepřesvědčíme, zda návrh předložit či nikoliv, je ale nutné pokračovat v debatě.

Lucie Otáhalová reagovala na první připomínku Mariana Hoška o nevypořádání připomínek MPSV. To, že novelizace zákona o rodině neznamená rozšíření podnětu. Novelizace by upřesnily souhlas partnera s osvojením, stejně jako je tomu v manželství. Marian Hošek vidí problém právě v naznačované analogii s manželstvím.

Jitka Gjuríčová doporučila hledat jinou cestu pro řešení tohoto problému, navíc tato vláda za chvíli končí, z taktického hlediska by to nyní nechala být. Klára Laurenčíková naopak navrhl, aby ministr podnět na vládu vzal, i s tím, že bude ministr hlasovat proti. Diskusi by měli být přítomni zástupci Výboru pro sexuální menšiny. Rozhodnutí pak bude na vládě.

Oldřich Kužílek – když se bude rozhodovat o individuálních adopcích, pokud § 13 odst. 2 vypadne, zůstane ustanovení, které říká, že u tohoto člověka je ještě další člověk, který je také povinen se o dítě starat. Tento úředník tedy bude mít ze zákona instrukci, že tomuto žadateli bude muset dát přednost. Takže návrh by musel být doplněn náročnou legislativní operací, která by v zákoně o registrovaném partnerství redukovala ty prvky, které příliš činí z registrovaného partnerství pseudorodinu. To by opřel o to, že česká ústava je nějak hodnotově postavena a slovo rodina něco znamená. Nebo by se k ustanovení výslovně muselo přidat to, že úředníci nesmějí k tomu, že žadatel žije v registrovaném partnerství, přihlížet. Rodina je cosi, co má právní výhody, principiálně z důvodu rodění. Nyní se mění tento

koncept, rodina od slova rodit, a zdůrazňuje se slovo vychovávat. Přirovnal podnět ke slepé uličce, ze které je třeba kousek vycouvat. Navrhnul tedy spíše uspořádání kolokvií.

Daniel Hovorka upřesnil, že jsou dva případy individuální adopce – osvojení jedním z manželů, nebo osobou osamělou. Žádné jiné případy nepřipadají v úvahu. Zrušením § 13 odst. 2 by to znamenalo, že by mohl partner osvojit dítě svého partnera (pak by dítě mělo dvě matky či dva otce), případně by se muselo jednat o osaměle žijící osobu, která by ale byla v registrovaném partnerství, ale partneři by spolu fakticky nežili. Podle platného právního stavu mohou společně osvojit pouze manželé, individuálně pouze osoba osaměle žijící, tedy nikoliv již osoba, která žije například s druhem či družkou.

Jan Litomiský uvedl, že poslední informace, které získal na jednání Výboru biomedicínu, hovoří o průměrném věku dítěte, ve kterém se dítě dostává do ústavní péče, a to je 11 let. Pak je zde skupina dětí, o které je zájem (kojenci), a těch je daleko méně, než kolik je manželských párů, které žádají o osvojení. Pokud tedy argumentuje někdo tím, že by se rozšířil počet žadatelů o adopci, je lichý. Klára Laurenčková – není pravda, že všichni kojenci jsou umístitelní. Není pravda, že průměrný věk, ve kterém se děti dostávají do ústavů, je 11 let. Tento údaj není založen na žádné odborné studii. Eva Vaníčková upřesnila, že necelé 2000 dětí jsou umístěny v kojeneckých ústavech, z toho do dalších ústavů jde maximálně 20% dětí, a to je zhruba ten počet dětí, o které by mělo jít.

Jiří Matolín – dochází zde ke střetu s právní a sociální definicí rodiny. Domnívá se, že právní, ale zejména sociální právní efekt této normy bude sporný. Přijetí zákona o registrovaném partnerství bylo velkým vstřícným gestem většinové společnosti. Jen co byl tento zákon přijat, začaly debaty o osvojení. Podpořil přesvědčení některých členů Rady o salámové metodě.

Ministr Kocáb uvedl, že bude pokračovat v debatách s odborníky.

4. Podnět náměstkyně ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k řešení péče o umírající

Klára Laurenčková uvedla, že podnět navrhuje organizace, které se věnují péči o umírající. V této oblasti je celá řada neřešených problémů, například otázka sociálních dávek pro ty, kteří o tyto osoby pečují. I sami lékaři konstatují, že nejsou připraveni na komunikaci s pacientem, který je v terminálním stadiu choroby, na komunikaci s rodinou takového pacienta. Tato témata jsou resorty řešena poměrně fragmentovaně. Navrhuje tedy usnesení Rady, které by uložilo Výboru pro lidská práva a biomedicínu navrhnout systémové řešení péče o umírající a přitom navázal spolupráci s odborníky. 75% obyvatel ČR si přeje umírat mimo nemocnici, ale pouhým 4% se to daří.

Jan Litomiský podnět přivítal. Domácí péče je finančně nejméně zajištěná. Podnět byl přijat (9-0-1).

5. Informace o návrhu na institucionální zajištění implementace Úmluvy o právech dítěte („ochránce práv dětí“)

Jan Litomiský uvedl poslední bod jednání Rady, který je taktéž informativní. Byl vypracován návrh věcného záměru zákona, kterým by byl zřízen samostatný úřad ochránce práv dětí.

V připomínkovém řízení byl tento návrh podroben značné kritice, další variantou, která je tedy zvažována, je rozšíření pravomocí veřejného ochránce práv.

Eva Vaníčková – uvedla základní argumenty, proč v ČR zřídit instituci pro ochranu práv dětí. Výbor OSN pro práva dítěte do doporučují (doporučení z roku 2002). Dále se jedná o doporučení Rady Evropy (2000/1460, 2009/1864). V Evropě byla ustavena Evropská síť dětských ombudsmanů, ČR v této síti nemá zastoupení. Zřízení samostatné instituce by vyslalo signál do společnosti, zvýšila by se úcta k právům dětí a respekt k jejich právům. Děti nemají žádnou politickou moc, nemají volební právo, mají omezený přístup k mechanismům podávání stížností. Cílem ombudsmana je zlepšit přístup dětí k jejím právům. Ombudsman musí být hlasem dětí, je komunikačním kanálem mezi dětmi a vládními představiteli, měl by být dětem k dispozici.

Jaroslav Daněk – obává se, aby se to „nepřepísklo“. Ombudsman by musel být prezident a sociologická výzkumná agentura v jednom. Tyto cíle ombudsman nikdy nemůže splnit. Je lépe si stanovit cíle, které jsou splnitelné.

Jitka Gjuričová – MV s tím zásadně nesouhlasí. Je proti vzniku nové instituce.

Jiří Matolín – je pravdou, že jsou skupiny dětí, které mají velké problémy, avšak jejich problémy nevyřeší instituce ombudsmana. Je potřeba mnohem více zapracovat na pěstounské péči, na věcech, které již existují, než vytvářet něco úplně nového. Tento návrh nemá šanci na to, aby prošel legislativním procesem.

Eva Vaníčková – obdobná situace byla, když se ustavovala instituce veřejného ochránce práv. Tlumočila stanovisko MŠMT, které tento návrh podporuje. Stejně tak veřejný ochránce práv.

Štefan Čulík – MPSV podporuje zřízení ombudsmana, ale kloní se k tomu, aby to byl veřejný ochránce práv. Nemyslí si, že by stávající ombudsman prováděl aktivity, které by byly v rozporu s právy dětí.

Michael Kocáb – nemůžeme společnost neustále zatěžovat neustálými institucemi. Ombudsman Motejl podporuje zřízení nové instituce, ale je otázkou, nakolik tak činí proto, aby agendu nemusel převzít sám.

Příští zasedání Rady je předběžně naplánováno na začátek června.